

konečný „příběh“, až bude završen jako umělecké dílo, překrásné a dobré jako celek, může zvenčit, tj. ne v rámci a v průběhu Času, vzbuzovat údiv i radost — zvláště u těch, kteří se „Příběhu“ sami zúčastnili. Pouze v tomto smyslu budou elfové a lidé *obývat* Ardu Završenou. Ale Nová Arda neboli Arda Nepokažená (Uzdravená) předpokládá nějaké pokračování i po Konci (neboli Završení). O ní nelze nic říci předem, leda toto: Elfové a lidé byli stvořeni *pro* život na Ardě a pouze Arda očištěná od zla, které způsobil Kazitel, může jejich přirozenou potřebu uspokojit. Proto musí být pokažení, *dříve než vše skončí*, zcela napraveno nebo vyléčeno (nebo zvráceno v dobro, krásu a radost). V krajině takového Místa a Času budou elfové dlít, považující jej za svůj domov, přestože je nebudou omezovat. Žádné blažené duše z naší budoucnosti se však nemohou vetřít do našeho času. Aby mohly patřit na Příběh Ardy Blažené (ať už jako duše nebo celé bytosti) musí opustit Čas Ardy. Jiní však užívají jiné přirovnání a říkají, že skutečně bude Nová Arda, znovu vystavěná od základu bez přítomnosti Zla, a elfové se na přestavbě budou od počátku podílet. Bude prý součástí Eä; domnívají se totiž, že všechno stvořené musí být součástí Eä, protože vzešlo od Erua stejným způsobem a podléhá stejnému Řádu. Nevěří, že by mohl existovat jiný svět, který by byl současný, a přesto nespojující, a pokládají to za zábavnou představu. Říkají, že takové světy jsou vzájemně nepoznatelné, dokonce nelze ani zjistit, zda existují nebo ne; pokud však mají společná místa (jakkoli jsou vzácná), jsou jenom provinciemi těžce Eä.“

16. Zcela zásadní vliv na celou koncepci Starších dob měla představa, že se lidé poprvé vzbudili na Východě při prvním východu Slunce a obývali svět ne déle než několik století, když se Finrod Felagund setkal s Bëorem a jeho lidem na úpatí Modrých hor. V *Athrabeth* jsou náznaky, že Andreth byla schopna vidět mnohem dál do minulosti, až do doby, kdy se lidé probudili (mluví např. o „legendách, pocházejících ze dnů, kdy smrt přicházela pomaleji a náš vyměřený čas byl mnohem delší“). Kdežto v jejích slovech: „pověst, která se vypráví mnohé nespočetné roky“ je patrná výrazná změna koncepce. Chronologie Slunečních let přesto v *Athrabeth* zůstala a setkání Finroda s Andreth je datováno „asi kolem roku 409 během Dlouhého míru (260-455)“.

18. V *Quenta Silmarillion* [Historie Středozeří, díl 5] se píše: „Angrod a Egnor pozorovali Bladorion ze severních svahů Dorthonionu“ (během obléhání Angbandu) a „Barahir, syn Bëora Starého, pobýval převážně v severním pohraničí s Angrodem a Egnorem“.

19. Věta „But say not *thou* to me, for so he once did.“ byla do rukopisu připsána. Finrod začal Andreth tykat již o něco dříve. Počínaje touto pasáží až do konce textu je však oslovení v rukopise nejednotné a zmatené s nekonsistentními vpisky ve strojopise (zároveň se užívá *thou* a *you*). Zdá se, že otec byl rozpolcen a nemohl se rozhodnout, kterou formu má Finrod užívat a já jsem ponechal text v původní podobě.

[Jak je známo, dnešní angličtina užívá vesměs jediné formy oslovení, *you*. Původně se jednalo o vykání, kdežto tykání se projevovalo zájmenem *thou*, které je dnes silně archaické. Finrod oslovuje Andreth *you* až k výše zmíněnému místu.

stává přesvědčen, že podstata lidí před neštěstím (nebo jak bychom mohli říci my, před Pádem) se musela lišit od elfů. To jest, jejich „nesmrtelnost“ nemohla být dlouhověkostí v rámci Ardy, jak je tomu u elfů, jinak by totiž mezi elfy a lidmi nebyl žádný rozdíl a oddělený vstup lidí na scénu, jak ho Eru určil, by neměl smysl. Domnívá se, že přesvědčení lidí o své vlastní původní nesmrtelnosti (smrt znamená opuštění Ardy) vypovídá o tom, že lidé nepochopili vlastní tradice a plni nenávisti se jen porovnávají s elfy. Když už nic jiného, bylo alespoň zřejmé, že to neodpovídá, jak bychom řekli, „pozorovaným zvláštnostem lidské psychologie“ ve srovnání s pocity elfů vůči viditelnému světu.

Proto se domnívá, že je to právě strach ze smrti, který je následkem onoho neštěstí. Budit strach, protože nyní je spojena s odlukou *hröa* a *fëa*. *Fëar* lidí musely být předurčeny, aby obývaly Ardu dobrovolně, vedeny touhou — snad i po dobu mnohem delší, než je současný průměrný lidský život, přesto však velmi krátkou ve srovnání s elfím životem. Připojí-li Finrod k této úvaze ještě přesvědčení, že rozluka *fëa* a *hröa* je nepřirozená a odporuje přirozenému stavu věcí, dojde (nebo chcete-li doskočí) k výsledku, že *fëar* nepadlých lidí by bývaly pozvedly svá *hröar* do nového způsobu bytí, nezávislého na Čase. Jinými slovy, že „nanebevzetí“ bylo zamýšleno jako přirozený konec každého lidského života, přestože pokud víme, tímto způsobem ukončil svůj život jediný „nepadlý“ člen lidského rodu.⁶ Pak ve svém vidění spatří lidi jako vyslance „nepokažené“ Ardy, kteří nejen že odčiní pokažení a zlo vnesené Melkorem, ale vytvoří cosi úplně jiného, „Ardu Znovustvořenou“. Eru se totiž nikdy nespokojí s pouhou nápravou minulosti, ale vždy obohatí bytí něčím novým, bohatším než bylo „původní stvoření“. V Ardě Znovustvořené budou elfové a lidé nezávisle na sobě nacházet potěšení a porozumění a rozvíjet své přátelství, jehož hranicí bude Minulost.

Andreth na to odpoví, že v tom případě se lidské neštěstí stalo hroznou pohromou, protože znemožnilo přebudování Ardy, pokud to skutečně měl být prvotní úkol lidí. Finrod zjevně doufá, že k tomu dojde, ačkoliv neříká, jakým způsobem. Uvědomuje si, že pokud by býval Melkor schopen takto změnit lidi a zhatit plán⁷, vládl by mnohem větší mocí, než si všichni mysleli, dokonce i ti elfové, kteří měli možnost ho spatřit v tělesné podobě.

Lépe řečeno, neřekl by, že Melkor lidi změnil, ale že je na počátku dějin svedl, aby mu byli oddáni; proto Eru pozměnil jejich „osud“. Melkor totiž mohl svést mysl a vůli jednotlivců, ale nemohl způsobit, aby se toto postižení stalo dědičným nebo zvrátit, proti Eruově vůli a předurčení, vztah celého lidu k Času a Ardě. Ale Melkorova nadvláda nad materiálními věcmi byla prostě ohromná. Zkazil celou Ardu a určitě i, mnoho jiných částí Eä. Melkorovo zlo se neomezovalo pouze na Zemi, a Melkor sám nebyl žádný Strážný Anděl Země, který se obrátil ke zlému. Byl Duchem Zla, které vzešlo dříve, než byla stvořena Eä. Pokoušel se opanovat strukturu Eä a Ardy obzvlášť a zvrátit předurčení dané Eruem, který ří-